

EEN STROPKE VAN DE BRUGSCHE PUURTE

Gilbert Boerjan
Tekstbewerking Eddy Levis

Deel 10. Slot

De begroavijngje

Madeleine heure vent was duud. Geearake den invalied hoa zijn hijtene kostuum' aan, en hij moest begroave worde. Neu moede wete dan der op de Brugsche Puurte goeie en slechte begroavijngje woare. De slechte begroavinge, woare de dieë van kinders, jonge meinsche, moeders in 't kinderbedde, vaders dien verongeluktege. Goeie begroavijngje, woare de dieë

van êwe meinsche, dien 't goe g'had hoan in ulder leven, en gestorve woaren achter ne schuunen êwen dag.

En Geearake hoa ne schuunen êwen dag g'had. Hij hoa wel, oast hij jonk was, den oorlog van '14-'18 meegemoakt, gelijk d'ander, tot onder zijn oksols in 't slijk, en hij was weeregekêrd, een beetse gepakt van de gazze, moar da was tons uuk guul zijn leve zijn certificoat geweest om nie te vele te moete wirke, en ne goeie steek-moar-op veur zijn druge kele.

Madeleine hoa hem gevonde oas ze were kwam van heur commisses, en zijne

loasten dreupol stond nog leeg op toafol. Hij zat een beetse wiggezakt in zijn zeetolke. Ze was sebiet om heur zuster Clotielde en heur schuunbroere Firmin geluupen, en doarachter noar de pastorije. De paster was in een rapke 't Heilig Oliesol kome geven, en een woordeke truust. Firmin was om Theofiel den barbier gegoan, die Geeraarke veur de loaste kîer den board afgedoan hee. En doarachter hoan Madeleine en Clotielde Geeraarke gewassen en verschuund.

Maurice, de schrijnwirker en duukistemoaker, was mee een propere kiste gekome. Geeraarke wast er in g' installeerd, en stond neu half rechte in 't veurploatske. De kiste was een tsietse te lank om plat te legge in zuu een klein pierke van een huizeke.

De famielde was thuupegekome veur de begroavijngje. Geeraarke hoa twie dochters g'had: Clémanse, die getrêwd was mee Juul de Buize, die aan 't woater wirktege, en die acht kinders hoa, en Zulma, die tot heur dertig joar thuis gebleve was, en tons van oarmoe, omda' ze gîene veint vond, moar in 't kluuster gegoan was. Madeleine en de famielde, op zuster Zulma noar, zoen Geeraarke begroaven hên zonder veel tantewannekes mee een absoete, moar ze woare gebotst op 'De Vriende van d' êw strijers van 14-18e', en 'De Vriende van de Vierkruisers' (Vuurkruisers) uit café De Luupgracht, woarda Juul de Bajonette, ne wîeën êwstrijer, caféboas was.

Den Tsuule, die de wig kendege, hoa sebiet de Nationale Strijdersbond ver-wittigd, dat er nen duujen êwstrijer was, en guul 't systeem was in gank geschote. Den dienst zoe ten elve zijn, mee de vleggen, en de delegoase, en guul den bazaar. Madeleine en de famielde zate mee de gebakkene pîrren. Ze moesten allemoal in de rêwe zijn, en mee voituure en guul den bataklan.

De begroavinge zoe de zoaterdagmorge zijn, veur iederîen toe te loaten alles t' arrangeere. Was mij dat een spel, den dag zelve! Van rond de negene kwame d' îest' êwstrijers al toe, mee ulder opgerolde vlegge, mee een zwarte voile aan den bol, z' hoan een zwart kusse mee, woar dan z' al Geeraar zijn madoildes op stake. De ploatselijke veurzitter repeteerdege op 't koerke zijnen diskoer, en ondertusse dronke z' allemoal een dreupolke op malkoars gezondheid.

Tege thalverelve reejen d' îeste voiture de stroaten in, de pîrde kregen ulderen eetzak aan huldere kop gebonde, en de koetsiers kwamen om ulder dreupolke. 't Stûrfhuis begost stillekes op ne goeien beklante café te trekke. Tien minuute veur den elve begoste de klokke van Tsintsanbatiest troage te luije, en kwam den duuwoage de stroate ingereeje.

Guul de gebuurte stond uit, en 't plankier van Geeraar zijn huis stond zwart van 't volk. De kiste wierd op 't plankier gezet, en deftig beklêed mee de Belgische vlegge. De nationale vertegewoordiger sprak zijnen diskoer uit, en loofdege de heldendoaden van zijnen êwe strijdmakker. Op 't plankier stonde de vrêwen achter ulde vuule te snotteren en te snuite. De kiste wierd opgeloojen, en de cortège trok noar de kirke. Thalvend de kirke stond de katafalk, mee veel brandende kîsse rond, en van veure wachtege de paster mee zijn twee onderpasters op 't lijk.

Achter een îeste zegenijnge, wierd Geeraar onder de katafalk gezet, en ne kîer goe bewieruukt. Hoat hij nog moete leve, hij zoe hem guul zekers duug'hoest hèn van al diene ruuk, surtoe jij, die gepakt was van de gazze! Bij d' offerande ging guul de kirke een toezeke geve op de platine, en zuudoende, iederîen die nog gîen vallijnj' hoa, îene bezurge.

Bij de consecroase verschoot iederîen hem hoast een ongeluk. In de normale, duudelijke stilte, begost er in îene kîer ne clairon buzze te geeve, en blies, zij het wel een beetsen uit den tuun, 'te velde'. De kêwe rillijnge liepen over de menschen uldere rugge. Achter den 'de profundis', verliet Geeraarke en zijn gevolg de kirke, binst dat den orgelist een sombere, troage verse speeldege van den Brabançon.

Vandoar trokke de lijkwoages en de voiture noar 't kirkhof van de Brugsche Puurte, aan den Brugsche Voart. Doar wierd 't stoffelijk overschot, onder een hoage van gestrekte vleggen, en op de tuune van de clairon, die nog ne kîer 'te velde' blies, aan d' îrde toevertrêwd. De kruune van de famielde en van d' êwstrijers, wierden aan de put geleid. En ze trokke stillekes were noar de voiture.

Ondertussen hoan z' in café 'De Luupgracht' uuk nie stille gezete. De toafols en stoele waoren gezet, en in de keuke stonde de kasrollen al te pruttelen en te duume. Tseef stond aan de deure op den uitkijk, en verwelkomdege de famielde en de kennesse mee een wordeke van dêlnemijnge. In 't begin hingt er een echte begroavijngsstemmijnge, en ze slurptege stillekes aan ulderen dreupol als aperitief. Bij de soepe, en doarachter, bij de petoaters, ging 't lawijt stillekes noar omhuuge, en ter wierden hier en doar in een groepken al ne kîer gemonkold.

't Ete was verzurged: tomattesoepe mee ballekes, blompetoaters mee wurtolkes en îrweetses, en een virkeskarbonade. Bij de kaffee, en 't dreupolke, begoste

ze los te kome. Ter wierd achteruit gegoan vanaf Geeraarke zijn jeugd noar den oorlog van 14-18e, waarbij dan de collega's van den oorlog 't uug woord voerdegan, en de courroage, en d' heldhaftigheid van Geeraarke prezen in alle tuune. Stillekesan woare de mannen en de vrêwe elk apoart in een groepken aan't discuteere. De vrêwen hoan't over ulder eigen huwelijk, en ze vergeleke da, mee da van wa da't geweest was veur Madeleine. Den êene menuut preze ze Geeraarke veur dit, en den andere menuut zate z' op zijn kappe veur wat anders.

Zenobie, d' achterwoarsterigge, zat mee aan toafol, moar ze zei niets, ze zat gelijk stillekes te druume, en neu en tons, oas de noame Geeraarke viel, kwamt er ne glimlach op heur leppe. In Zenobie heur leve wast er een gruuat geheim... In de joare twintig, was z'een ongetrêwde moeder geworde van ne schuune zeune. Niemand hee uut heur tonge keune pelle, veur te wete van wie dat da kind was. Zenobie zweegt in alle toale... En neu hee Geeraarke den helft van 't geheim meegedregen in zijn graf.

't Was nen broave meins geweest.

Noodbrug over de Brugse Vaart ter vervanging van de door het Belgisch leger in mei 1940 opgeblazen Hamerbrug. ('Zwarte Doos' Gent)

10e mei '40: 't Es oorlog!

Toch zoet er aan 't schuun leve van Birke een einde kome. Tsmorges den tienste meie 1940, ging Clotielde Birke goan wakker moake. "Vent," zei ze, mee

troanen in heur uuge,”t es oorlog...” Birke, die nog nie wakker was, kîerdeg’ hem, en zei: “t Zal toens toch gîen schoole zijn...” Moar ienegte seconde loater vloogt hij rechte in zijn bedde: “Ma, woar es pa?” vroegt hij... Clotielde trokt heur schêwers op. “k Weet nie,” zei ze, “aan ‘t front zekers?!” Birke schoot zijn broek en zijn kijsses aan, kniptege an passant in de keuke nen boterham mee, en zei tege zijn ma: “k Goa ne kîer goan kijke.” En hij hoasteg’ hem de stroat op.

Overall stonden huupkes vrêwe te toateren, en mee uldere zakdoek aan ulder uuge te wrijve. Birke liep langst de voart, woar dan îenigste schippers bezig woare, ulderen boel op een steekkerre te loaje, en dien ulder schip liete ligge veur wa da’t goe was. Aan d’ Hoamerbrugge stonde langst elke kant îenigte saldoate. ‘t Was precies ofda’t leve stille gevalle was.

Birke keekt over de voart, woar dan ze zuu dikkols in gezwommen hoan. Hij slenterdege vuurt, en ging deur ‘t Luizegevecht noar ‘t schoole. De puurte ston woagewijd open, en Birke liept de koer op. Alles verloate... Hij trokt tons moar noar ‘t kluuster van de frêres. In den hof woare de twie jongste bezig mee uldere vélo grîed te moake, want ze trokke noar Frankrijk. D’ êwere frêrs stonde van ‘t Lam Gods geslege te kijke noar die preparatieve... Birke zei goeien dag tege de Neuze en frêre Achiel. Veur den îeste kîer zagt hij, dan z’ uuk triestig koste kijke. De Neuze zei tegen hem: “Awel, veint, hedd’ al nieuws van eu pa?” en streek zijn hand deur Birke zijn stekskeshoar. Birke zei van nîe, en vroeg: “t Zal gîen schoole zijn, zekers?!” - “Ter es oast niemand nie mîer”, zei de Neuze, “goa moar noar huis.”

Ienigte doage noardien was den Duits doar. Ze viele binne zonder schiete, moar mee veel meziek. De famielde wachtege op de vent of de zeune die zoe noar huis kome, moar der bleven der velen achter... ‘t Schoole herbegost, en zonder veel courroage deeje z’ ulder loast exame. Birke kwam van ‘t achste studejoar, en voila, hij stond doar. Tchiele zat woarschijnlijk ieveranst vast in Duitsland. Clotielde hoa gîen wirk, en de loaste spoarcenzekes gijngde deur de meule.

Thalvend de vakanse nam Birke zijn voader zijne ransol, zijn pulle en ging, om da’t nie anders kost, in de fabrieke goan wirke.